

ଓଁ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶାୟ ନମଃ

ପ୍ରାଚୀନ ଭାରତୀୟ ବୈଦିକ ସାହିତ୍ୟ
Vedic Literature of Ancient India

ଶୁକ୍ଳ ଯଜୁର୍ବେଦ ବାଜସନେୟୀ ମାଧ୍ୟନ୍ଦିନ ସଂହିତା

(शुक्ल यजुर्वेद - वाजसनेयी माध्यन्दिन संहिता)
(Shukla Yajurveda - Vaajasaneyi Maadhyandina Samhitaa)

ସଂପାଦନ - ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

Editor – Prakash Pradhan

ଭାଷା - ସଂସ୍କୃତ-ଓଡ଼ିଆ

Language – Sanskrit - Odia

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ (Proofreading by)

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଶ୍ରୀ ଶେଷଦେବ ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ପ୍ରକାଶ ପ୍ରଧାନ

ସଂପାଦନା

prakash@scholarshoppe.com

ଶୁଦ୍ଧିକରଣ

ଶ୍ରୀ କମଳ ଲୋଚନ ପଣ୍ଡା

ଜିଲ୍ଲା ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ବୈଦିକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିଷଦ,

ସମ୍ବଲପୁର, ଓଡ଼ିଶା

klpandajsg@gmail.com

ଶ୍ରୀ ସେଷଦେବ ଦାଶ

ପୋତାମାରି ଗଡ଼, ସାନଖେମୁଣ୍ଡି,

ଗଞ୍ଜାମ, ଓଡ଼ିଶା

sesanirbhaya@gmail.com

ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ଅପ୍ୟାୟ

॥ ଅଧଃ ତ୍ରିଂଶୋଧ୍ୟାୟଃ ॥

ଦେବ ସବିତଃ ପ୍ର ସୁବ ଯଜ୍ଞଂ ପ୍ର ସୁବ ଯଜ୍ଞପତିଂ ଭଗାୟ ।
ଦିବ୍ୟା ଗନ୍ଧର୍ବଃ କେତୁପୁଃ କେତଂ ନଃ ପୁନାତୁ ବାତସ୍ପତିର୍ବାଜଂ ନଃ ସୁଦତୁ ॥ ୧ ॥

ତସ୍ତବିତୁର୍ବରେଣ୍ୟଂ ଭର୍ଗୋ ଦେବସ୍ୟ ଧୀମହି ।
ଧିୟୋ ଯୋ ନଃ ପ୍ରଚୋଦୟାତ୍ ॥ ୨ ॥

ବିଶ୍ୱାନ୍ତି ଦେବ ସବିତର୍ଦୁରିତାନ୍ତି ପରା ସୁବ ।
ୟଦ୍-ଭଦ୍ରଂ ତନ୍ନ ଆ ସୁବ ॥ ୩ ॥

ବିଭକ୍ତାରଂ ହବାମହେ ବସୋଶ୍ଚିତ୍ରସ୍ୟ ରାଧସଃ ।
ସବିତାରଂ ନୃତକ୍ଷସମ୍ ॥ ୪ ॥

ବ୍ରହ୍ମଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ କ୍ଷତ୍ରାୟ ରାଜନ୍ୟଂ ମରୁଦ୍-ଭ୍ୟା ବୈଶ୍ୟଂ ତପସେ
ଶୂଦ୍ରଂ ତପସେ ତସ୍କରଂ ନାରକାୟ ବୀରହଣଂ ପାପୁନେ କ୍ଳୀବମାକ୍ରୟାୟ
ଅୟୋଗୁଂ କାମାୟ ପୁଷ୍ଟଲୁମତିକୁଷ୍ଠାୟ ମାଗଧମ୍ ॥ ୫ ॥

ନୃତ୍ତାୟ ସୂତଂ ଗୀତାୟ ଶୈଲୁଷଂ ଧର୍ମାୟ ସଭାତରଂ ନରିଷ୍ଠାୟୈ
ଭୀମଲଂ ନର୍ମାୟ ରେଭଂ ହସାୟ କାରିମାନନ୍ଦାୟ ସ୍ତ୍ରୀଷଙ୍ଗଂ ପ୍ରମଦେ
କୁମାରୀପୁତ୍ରଂ ମେଧାୟୈ ରଥକାରଂ ପୈର୍ଯ୍ୟାୟ ତକ୍ଷାଶମ୍ ॥ ୬ ॥

ତପସେ କୌଲାଲଂ ମାୟାୟୈ କର୍ମାରଂ ରୂପାୟ ମଣିକାରଂ ଶୁଭେ ବପଂ
ଶରବ୍ୟାୟା ଇଷୁକାରଂ ହେତ୍ୟେ ଧନୁଷ୍ଠାରଂ କର୍ମଣେ ଜ୍ୟାକାରଂ ଦିଷ୍ଟାୟ
ରଞ୍ଜୁସର୍ଜଂ ମୃତ୍ୟବେ ମୃଗୟୁମନ୍ତ୍ରକାୟ ଶୂନିନମ୍ ॥ ୭ ॥

ନଦୀଭ୍ୟଃ ପୌଞ୍ଜିଷ୍ଠମୂକାଭ୍ୟୋ ନୈଷାଦଂ ପୁରୁଷବ୍ୟାଘ୍ରାୟ ଦୁର୍ମଦଂ ଗନ୍ଧର୍ବାୟୁରୋଭ୍ୟୋ
ବ୍ରାତ୍ୟଂ ପ୍ରୟୁଗ୍ଭ୍ୟ ଉନ୍ନତ୍ୟ ସର୍ପଦେବଜନେଭ୍ୟୋଽପ୍ରତିପଦମୟେଭ୍ୟଃ କିତବମୀର୍ଯ୍ୟତାୟା
ଅକିତବଂ ପିଶାଚେଭ୍ୟୋ ବିଦଲକାରୀଂ ଯାତୁଧାନେଭ୍ୟଃ କଣ୍ଠକୀକାରୀମ୍ ॥ ୮ ॥

ସନ୍ଧୟେ ଜାରଂ ଗେହାୟୋପପତିମାର୍ତ୍ତେ୍ୟ ପରିବିତ୍ତଂ ନିରୂତ୍ୟେ ପରିବିବିଦାନମରାଜ୍ୟା
ଏଦିଧିଷ୍ଠଃ ପତିଂ ନିଷ୍ଠୁତ୍ୟେ ପେଶୟାରୀଃ ସଂଜ୍ଞାନାୟ ସ୍ଵରକାରୀଂ ପ୍ରକାମୋଦ୍ୟାୟୋପସଦଂ
ବର୍ଣ୍ଣାୟାନୁରୂପଂ ବଲ୍ଲୀୟୋପଦାମ୍ ॥ ୯ ॥

ଉସ୍ତ୍ରାଦେଭ୍ୟଃ କୁଞ୍ଜଂ ପ୍ରମୁଦେ ବାମନଂ ଦ୍ଵାର୍ଥ୍ୟଃ ସ୍ରାମଧ ସ୍ଵପ୍ନାୟାନ୍ମଧର୍ମାୟ
ବଧିରଂ ପବିତ୍ରାୟ ଭିଷଜଂ ପ୍ରଜ୍ଞାନାୟ ନକ୍ଷତ୍ରଦର୍ଶମାଶିଷାୟେ ପ୍ରଶ୍ନିନମୁପଶିଷାୟା
ଅଭିପ୍ରଶ୍ନିନଂ ମର୍ଯ୍ୟାଦାୟେ ପ୍ରଶ୍ନବିବାକମ୍ ॥ ୧୦ ॥

ଅର୍ମେଭ୍ୟୋ ହସ୍ତିପଂ ଜବାୟାଶ୍ଵପଂ ପୁଷ୍ଟ୍ୟେ ଗୋପାଲଂ ବୀର୍ଯ୍ୟାୟାବିପାଲଂ
ତେଜସେଽଜପାଲମିରାୟେ କୀନାଶଂ କୀଳାଲାୟ ସୁରାକାରଂ ଭଦ୍ରାୟ
ଗୃହପଥ ଶ୍ରେୟସେ ବିଭ୍ୟମାଧ୍ୟକ୍ଷ୍ୟାୟାନୁକ୍ଷତାରମ୍ ॥ ୧୧ ॥

ଭାୟେ ଦାର୍ବାହାରଂ ପ୍ରଭାୟା ଅଗ୍ନେ୍ୟଧଂ ବ୍ରହ୍ମସ୍ୟ ବିଷ୍ଠପାୟାଭିଷେକ୍ତାରଂ ବର୍ଷିଷ୍ଠାୟ ନାକାୟ
ପରିବେଷ୍ଟାରଂ ଦେବଲୋକାୟ ପେଶିତାରଂ ମନୁଷ୍ୟଲୋକାୟ ପ୍ରକରିତାରଥ ସର୍ବେଭ୍ୟୋ
ଲୋକେଭ୍ୟ ଉପସେକ୍ତାରମବ ଋତ୍ୟେ ବଧାୟୋପମନ୍ଥିତାରଂ ମେଧାୟ ବାସଃ ପଲ୍-ପୁଲୀଂ
ପ୍ରକାମାୟ ରଜୟିତ୍ରୀମ୍ ॥ ୧୨ ॥

ଋତୟେ ସ୍ତେନହୃଦୟଂ ବୈରହତ୍ୟାୟ ପିଶୁନଂ ବିବିକ୍ତ୍ୟେ କ୍ଷତାରମୌପଦ୍ରଷ୍ଟ୍ୟାୟାନୁକ୍ଷତାରଂ
ବଲ୍ଲୀୟାନୁଚରଂ ଭୃମ୍ନେ ପରିଷ୍ଠାୟ ପ୍ରିୟାୟ ପ୍ରିୟବାଦିନ ମରିଷ୍ଠ୍ୟା ଅଶ୍ଵସାଦଧ ସ୍ଵର୍ଗାୟ ଲୋକାୟ
ଭାଗଦୁଃଫଂ ବର୍ଷିଷ୍ଠାୟ ନାକାୟ ପରିବେଷ୍ଟାରମ୍ ॥ ୧୩ ॥

ମନ୍ୟବେଃସ୍ତ୍ରାପଂ କ୍ରୋଧାୟ ନିସରଂ ଯୋଗାୟ ଯୋକ୍ତାରଂ ଶୋକାୟାଭିସର୍ତ୍ତାରଂ
କ୍ଷେମାୟ ବିମୋକ୍ତାରମୁକ୍ତଲନିକୁଲେଭ୍ୟସ୍ତ୍ରିଷ୍ଟିନଂ ବପୁଷେ ମାନସ୍ତତଃ ଶୀଳାୟାଞ୍ଜନୀକାରୀଂ
ନିରୂତ୍ୟେ କୋଶକାରୀଂ ଯମାୟାସୁମ୍ ॥ ୧୪ ॥

ୟମାୟ ଯମସୁମଥର୍ଭୋଃବତୋକାଃ ସଂବସୁରାୟ ପର୍ଯ୍ୟୟିଣୀଂ
ପରିବସୁରାୟାବିଜାତାମିଦାବସୁରାୟାତୀତ୍ୱରୀମିଦ୍ୱସୁରାୟାତିଷ୍ଠଦ୍ୱରୀଂ ବସୁରାୟ
ବିଜର୍ଜରାଃ ସଂବସୁରାୟ ପଲିକ୍ନୀମୃତୁଭୋଃଜିନସନ୍ଧଃ ସାଧ୍ୟେଭ୍ୟଶ୍ଚର୍ମମ୍ ॥ ୧୫ ॥

ସରୋଭୋଃ ପୈବରମୁପସ୍ଥାବରାଭୋଃ ଦାଶଂ ବୈଶକ୍ତାଭୋଃ ବୈନ୍ଦଂ ନଡୁଲ୍ଲାଭ୍ୟଃ ଶୌଷ୍ଣଲଂ
ପାରାୟ ମାର୍ଗାରମବାରାୟ କୈବର୍ତ୍ତଂ ତୀର୍ଥେଭ୍ୟ ଆନ୍ଦଂ ବିଷମେଭୋଃ ମୈନାଲଃ ସୁନେଭ୍ୟଃ
ପର୍ଣ୍ଣକଂ ଗୁହାଭ୍ୟଃ କିରାତଃ ସାନୁଭୋଃ ଜମ୍ବକଂ ପର୍ବତେଭ୍ୟଃ କିମ୍ବରୁଷମ୍ ॥ ୧୬ ॥

ବୀଭସ୍ରାୟୈ ପୌଳ୍ଲସଂ ବର୍ଣ୍ଣାୟ ହିରଣ୍ୟକାରଂ ତୁଲାୟୈ ବାଣିଜଂ ପଶ୍ଚାଦୋଷାୟ ଗ୍ଳାବିନଂ
ବିଶ୍ୱେଭୋଃ ତୁତେଭ୍ୟଃ ସିଧ୍ନୁଲଂ ତୁତ୍ୟେ ଜାଗରଣମତୁତ୍ୟେ ସୁପନମାର୍ତ୍ୟେ ଜନବାଦିନଂ
ବୃର୍ଦ୍ଧ୍ୟା ଅପଗଲ୍ଭତଃ ସଂଶରାୟ ପ୍ରଚ୍ଛିଦମ୍ ॥ ୧୭ ॥

ଅକ୍ଷରାଜାୟ କିତବଂ କୃତାୟାଦିନବଦର୍ଶଂ ତ୍ରେତାୟୈ କଳ୍ପିନଂ ଦ୍ୱାପରାୟାଧିକଳ୍ପିନମାସ୍ତନ୍ୟାୟ
ସଭାସ୍ଥାଶୁଂ ମୃତ୍ୟବେ ଗୋବ୍ୟକ୍ଷମନ୍ତ୍ରକାୟ ଗୋଘାତଂ କ୍ଷୁଧେ ଯୋ ଗାଂ ବିକୃତ୍ତୁତଂ ଭିକ୍ଷମାଶ
ଉପତିଷ୍ଠତି ଦୁଷ୍ଟତାୟ ଚରକାତାର୍ଯ୍ୟଂ ପାପୁନେ ସୈଲଗମ୍ ॥ ୧୮ ॥

ପ୍ରତିଶୁକ୍ରାୟ ଅର୍ତ୍ତନଂ ଘୋଷାୟ ଭକ୍ଷମନ୍ତ୍ରାୟ ବହୁବାଦିନମନନ୍ତ୍ରାୟ ମୂକଃ
ଶବ୍ଦାୟାତମୁରାଘାତଂ ମହସେ ବୀଶାବାଦଂ କ୍ରୋଶାୟ ତୃଣବଧ୍ନୁମବରସ୍ତରାୟ
ଶଙ୍ଖଧ୍ନୁଂ ବନାୟ ବନପମନ୍ୟତୋରଣ୍ୟାୟ ଦାବପମ୍ ॥ ୧୯ ॥

ନର୍ମାୟ ପୂର୍ଣ୍ଣଲୁଃ ହସାୟ କାରିଂ ଯାଦସେ ଶାବଲ୍ୟାଂ ଗ୍ରାମଣ୍ୟଂ ଗଣକମଭିକ୍ରୋଶକଂ
ତାନ୍ନହସେ ବୀଶାବାଦଂ ପାଣିଘ୍ନଂ ତୃଣବଧ୍ନୁଂ ତାନ୍ନଭାୟାନନ୍ୟାୟ ତଲବମ୍ ॥ ୨୦ ॥

ଅଗ୍ନୟେ ପୀବାନଂ ପୃଥିବ୍ୟେ ପୀଠସର୍ପିଣଂ ବାୟୁବେ ଚାଣ୍ଡାଲମନ୍ତରିକ୍ଷାୟ
ବଧନର୍ତ୍ତନଂ ଦିବେ ଖଲତିଥ ସୂର୍ଯ୍ୟାୟ ହର୍ଯ୍ୟକ୍ଷଂ ନକ୍ଷତ୍ରେଭ୍ୟଃ କର୍ମରଂ
ଚନ୍ଦ୍ରମସେ କିଲାସମହ୍ନେ ଶୁକ୍ଳଂ ପିଙ୍ଗାକ୍ଷଃ ରାତ୍ରିୟ କୃଷ୍ଣଂ ପିଙ୍ଗାକ୍ଷମ୍ ॥ ୨୧ ॥

ଅଧୈତାନଶ୍ଚୌ ବିରୂପାନା ଲଭତେଽତିଦୀର୍ଘଂ ଚାତିହ୍ରସ୍ତଂ ଚାତିସ୍ଥୂଲଂ ଚାତିକୃଶଂ ଚାତିଶୁକ୍ଳଂ
ଚାତିକୃଷ୍ଣଂ ଚାତିକୁଳ୍ମଂ ଚାତିଲୋମଶଂ ଚ । ଅଶୂଦ୍ରା ଅବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାଃ ।
ମାଗଧ୍ୟଃ ପୂର୍ଣ୍ଣଲୀ କିତବଃ କ୍ଳୀବୋଽଶୂଦ୍ରା ଅବ୍ରାହ୍ମଣାସ୍ତେ ପ୍ରାଜାପତ୍ୟାଃ ॥ ୨୨ ॥

ଋଷି, ଦେବତା ଓ ଛନ୍ଦ ବିବରଣୀ

॥ ଋଷିଃ ॥

୧ - ନାରାୟଣ ପୁରୁଷଃ । ୨ - ବିଶ୍ୱାମିତ୍ରଃ । ୩ - ଶ୍ୟାବାଶ୍ୱଃ । ୪-୨୨ - ମେଧାତିଥିଃ ॥

॥ ଦେବତା ॥

୧-୨୨ - ସବିତା ॥

॥ ଛନ୍ଦ ॥

୧ - ତ୍ରିଷ୍ଟୁପ୍ । ୨ - ନିତୃତ୍ ଗାୟତ୍ରୀ । ୩-୪ - ଗାୟତ୍ରୀ । ୫, ୧୧ - ସ୍ୱରାଟ୍ ଅତିଶକ୍ତୁରୀ ।
୬-୭ - ନିତୃତ୍ ଅଷ୍ଟି । ୮, ୧୩ - କୃତି । ୯-୧୦, ୨୧ - ଭୁରିକ୍ ଅତ୍ୟଷ୍ଟି । ୧୨ - ବିରାଟ୍
ସଂକୃତି । ୧୪ - ନିତୃତ୍ ଅତ୍ୟଷ୍ଟି । ୧୫-୧୬ - ବିରାଟ୍ କୃତି । ୧୭ - ବିରାଟ୍ ଧୃତି ।
୧୮ - ନିତୃତ୍ ପ୍ରକୃତି । ୧୯ - ଭୁରିକ୍ ଧୃତି । ୨୦ - ଭୁରିକ୍ ଅତିଜଗତୀ । ୨୨ - ନିତୃତ୍ କୃତି ॥

॥ ଇତି ତ୍ରିଂଶୋଽଧ୍ୟାୟଃ ସମାପ୍ତମ୍ ॥

